

Talemanuskript til brug for samrådsspørgsmål om Lynetteholm

Samrådsspørgsmål B

Hvad kan ministrene oplyse om indholdet af giftige stoffer, herunder PFAS, i den jord, der skal dumpes i Øresund for at etablere Lynetteholmen? Hvordan kontrolleres jorden, og hvordan vurderer man dennes påvirkning af havmiljøet i Øresund?

Tale

Tak for spørgsmålet.

Jeg er som altid glad for at være her i udvalget for at snakke om Lynetteholmen, men egentlig burde det være spørgerens partifælle teknik- og miljøborgmester Line Barfod der var kaldt i samråd. Det er nemlig Københavns Kommune, der har ansvaret og handlemulighederne omkring mange af de forhold vi skal snakke om i dag.

Jeg har aftalt med miljøministeren, at han om lidt vil komme ind på de mere generelle miljømæssige aspekter af spørgsmålet. Jeg selv vil redegøre for selve Lynetteholm-projektet samt for, hvilken kontrol der konkret foretages af forurenede jord.

Jeg skal indledningsvist bemærke, at Lynetteholm-projektet gennemføres inden for rammerne af Lov om anlæg af Lynetteholm, tilhørende miljøkonsekvensrapporter og vilkår fastsat i implementeringsredegørelsen. Implementeringsredegørelsen redegør for hvordan projektet vil overholde miljøkravene. Der er selvsagt ikke tale om, at jord bare ”dumpes i Øresund” – sådan som det siges i spørgsmålet. Men det tænker jeg at spørgeren i grunden godt er klar over.

Der er sagt og skrevet rigtig meget om Lynetteholm. Forud for vedtagelsen af anlægsloven 4. juni 2021 var der en meget grundig udvalgsbehandling, som bl.a. omfattede 4 samråd, 3 tekniske gennemgange, 1 eksperthøring samt næsten 200 udvalgsspørgsmål. De miljømæssige konsekvenser må altså siges at være grundigt belyst i miljøvurderingerne og i den efterfølgende behandling i Folketinget. Ikke nok med det, så har vi også et omfattende overvågningsprogram, der følger udviklingen i havmiljøet tæt. De rapporter, der er udarbejdet i forbindelse med at gravearbejdet blev færdiggjort viser, at hverken gravearbejdet eller det hidtidige jordopfyld i sig selv har forringet vandkvaliteten i Øresund – jeg kommer lidt senere ind på de enkeltstående tilfælde, hvor stoffer har overskredet tærskelværdierne.

Først vil jeg dog give en kort indflyvning i, hvordan ansvaret for jordmodtageanlægget er fordelt.

- Den kommune, hvor jorden graves op, anviser forurenet jord til et godkendt jordmodtageanlæg som for eksempel Lynetteholm.
- Det er jordejeren eller den ansvarlige for jordflytningen, der over for opgravningskommunen skal dokumentere, at jorden er analyseret for diverse stoffer og kategoriseret korrekt. Det følger af jordflytningsbekendtgørelsen.
- Det er opgravningskommunen, der anviser jorden, som bestemmer, hvor mange prøver der skal tages i forbindelse med et projekt. Der er typisk ikke tale om prøver af hvert læs jord, som bliver kørt væk, men altså i praksis om stikprøver.
- Det er ligeledes opgravningskommunen, der er ansvarlig for at kontrollere, at jorden er klassificeret korrekt på baggrund af de udførte forureningsundersøgelser. Kommunen skal således stå inde for, at alle grænseværdier er overholdt.
- I den forbindelse kontrollerer kommunen, at jordens indhold af forskellige stoffer er dokumenteret og overholder de gældende regler. Ren jord kan genanvendes på marker, i haver etc. Den er i praksis penge værd.
- Det meste jord er dog klassificeret som det, man kalder "lettere forurenet", og skal derfor i udgangspunktet anvises til et jordmodtageanlæg, men kan også nyttiggøres i for eksempel støjvolde eller Lynetteholmen. Miljøstyrelsen oplyser på deres hjemmeside, at: citat: "Som udgangspunkt er byzonen fra den 1. januar 2008 områdeklassificeret som lettere forurenet. Forureningen er opbygget gennem mange år. Den stammer bl.a. fra bilers udstødning og industriens udledninger af røg og støv. Lettere forurenet jord er ikke så forurenet, at du skal fjerne den." Citat slut.
- Miljøstyrelsen oplyser også på deres hjemmeside, at: citat: "Sundhedsrisikoen ved lettere forurenet jord er beskeden sammenlignet med mange andre risikofaktorer. Sundhedsrisikoen er i størrelsesordenen med den risiko, der er ved forureningen i almindelig dansk kost, og væsentlig lavere end risikoen ved luftforurening i større byer."
- Der er meget lidt kapacitet til at modtage lettere forurenet jord. Det gælder især på Sjælland. Derfor er Lynetteholm meget vigtig som jordmodtageanlæg.

- Lettere forurenede jord nyttiggøres i selve opfyldet af Lynetteholm, men er underlagt modtagekriterier, hvor den gennemsnitlige forurening af den modtagne jord ikke må overskride de gældende kravværdier.
- Omkring tre fjerdedele af den jord, der anvises til Lynetteholm, er fra Københavns Kommune, så det er i praksis Københavns Kommunes Teknik- og Miljøforvaltning og spørgerens partifælle, teknik- og miljøborgmester Line Barfod, der har dette ansvar.
- Jorden kommer f.eks. fra byens større byggepladser som Posthusgrunden og skybrudstunneller, men også fra mindre villabyggerier i hele hovedstadsområdet.
- Når der placeres jord i modtageanlægget, vil noget af det eksisterende vand blive fortrængt. Det sker på to måder: Via pumpning og via udsivning gennem perimeterdæmningen.
- By & Havn tager prøver af det vand, der pumpes ud fra Lynetteholm. Københavns Kommunes Teknik- og Miljøforvaltning står for at føre tilsyn hermed.
- Men det er ikke muligt at tage prøver af det vand, der stille og roligt siver ud gennem dæmningerne. Her er der etableret en sandkerne, der filtrerer vandet.

Jeg vil nu besvare de konkrete delspørgsmål i samrådsspørgsmålet.

1) Indhold af giftige stoffer

Som jeg forstår første del af spørgsmålet, er spørgeren interesseret i indholdet af giftige stoffer i den jord, der skal nyttiggøres i forbindelse med jordopfyldet for Lynetteholm, og specifikt PFAS.

Jeg vil for god ordens skyld tydeliggøre arbejdsdelingen, når det kommer til jordmodtageanlægget.

Det er Miljøstyrelsen, der har fastsat vilkår for By & Havns drift af Jordmodtageanlæg Lynetteholm.

Københavns Kommunes Teknik- og Miljøforvaltning er tilsynsmyndighed for projektet. Herunder hvilke stoffer man kontrollerer for.

I den første prøve af pumpevand, der blev udtaget i 2023, var der overskridelse af den maksimale kravværdi for zink. Det er sandsynligvis måden prøven er taget på, der har givet et misvisende resultat. De efterfølgende resultater har været væsentligt lavere.

Et andet af de stoffer, man kontrollerer for, og hvor der har været konstateret overtrædelser, er cyanid. Der har været fire overskridelser i 2024 af kravværdien for cyanid i pumpevandet. Der er dog ikke indikationer af, at den jord, der er modtaget i samme periode, har haft et forhøjet indhold af cyanid. I 2025 er der ikke fundet forhøjet indhold af cyanid i pumpevandet.

Ellers er der ikke overskredet nogen kravværdier.

Jeg kan i den forbindelse henvise til mine svar på TRU-spørgsmål 535 og 425.

Jeg kan så forstå, at spørgeren også er interesseret i indholdet af PFAS i den jord, der modtages til jordopfyldet.

Der kontrolleres ikke automatisk for PFAS, fordi det ikke er et krav i implementeringsredegørelsen.

Tilsynsmyndigheden, Københavns Kommune, kan i henhold til lovgivningen tilføje yderligere stoffer og forureningstyper der skal undersøges for. Det har Københavns Kommune som bekendt ikke gjort. Her må jeg henvise spørgeren til hendes partifælle teknik- og miljøborgmester Line Barfod for en redegørelse.

2) By & Havns kontrol af jorden

Der spørges endvidere, hvordan jorden, der køres til Lynetteholm, kontrolleres.

Lynetteholm må i henhold til implementeringsredegørelsen kun modtage ren og ikke-rensningseget forurennet jord.

Som sagt bliver jorden kontrolleret stikprøvevist af afsender. Det samme gør By & Havn løbende i henhold til vilkårene i implementeringsredegørelsen for at kontrollere, at jorden svarer til det anmeldte. Og hvis afsenderen ud fra en konkret mistanke er blevet pålagt at teste jorden for stoffer, der ikke står på listen, såsom PFAS, og det pågældende læs bliver udtaget til stikprøvekontrol, tester By & Havn også for de pågældende stoffer.

By & Havn tager stikprøver for hver 3.000 ton jord. I 2023 foretog By & Havn 84 stikprøver og i 2024 533 og indtil 17. oktober i år 411 stikprøver af den modtagne jord. Jeg kan her også henvise til mit svar på TRU-spørgsmål 422.

Hvis resultatet af en stikprøve viser, at jorden ikke stemmer overens med modtagekriterierne, underretter By & Havn anvisningskommunen og jordejeren, og læsset afvises. Det er sket i 20 tilfælde, svarende til 2 pct.

Københavns Kommune fører et årligt tilsyn med modtageanlægget, hvor driftsinstruks og årsrapport gennemgås.

3) Påvirkning af Øresund

Sluttelig spørges der om, hvordan man vurderer jordens påvirkning på Øresund.

Som jeg nævnte før, kommer der vand ud i Øresund igennem pumperne samt gennem stendæmningen via fortrængning.

Stendæmningen er bygget op om en kerne af sand, der filtrerer fortrængningsvandet.

I henhold til implementeringsredegørelsen skal der udtages prøver af udledningen via pumpe. Der udtages prøver minimum én gang hver måned i de måneder, hvor der sker udledning fra Lynetteholm. Der udtages minimum seks prøver årligt.

De gældende miljøkrav og procedurer sikrer således, at eventuelle påvirkninger af havmiljøet i Øresund vurderes nøje og håndteres ansvarligt.

Til slut vil jeg minde om de gode sider af Lynetteholm, som modstanderne af projektet har travlt med at ignorere. Jeg er for eksempel glad for, at der kommer et stort kystlandskab på 60 hektar

til gavn for Københavns borgere. Det bliver et helt nyt grønt område med mulighed for gåture og fælles oplevelser ved vandet. Efter planen åbner første etape af kystlandskabet i 2029. By & Havn har allerede gjort et grundigt forarbejde med at afprøve forskellige jordtyper og frøblandinger på testarealer nær jordmodtageanlægget, som de tager med i udviklingen af det fulde kystlandskab.

Derudover er Lynetteholm et vigtigt element i klima- og stormflodssikringen af København, der vil beskytte hovedstaden mod fremtidens oversvømmelser.

Og endelige mindsker Lynetteholm byggeriets klimabelastning ved at sikre korte transportveje af overskudsjorden fra København og omegn.

Det var ordene fra min side. Tak for ordet. Jeg vil nu give det videre til miljøministeren.